

UTASÍTÁSOK
A
MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG
SZÁMÁRA

Sz 12829

UTASÍTÁSOK

A

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

SZÁMÁRA.

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1888.

R

Hadtudományi
KÖNYVTÁR
Nyt. sz.: h 12829

~~M. Kir. Hadtörténelmi
Múzeum Könyvtára.
5984 szám.~~

LENÓRSZVE 1971

Militaria Hungarica
Nem kölcsönözhető

I.

Szervezeti utasítás.

A) A csendőrség rendeltetése, állása és szolgálati hatásköre.

1. §.

A csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtest (1881. évi III. törvény-czikk. A) melléklet).

Feladata : működési területén a személy- és vagyonbiztonságot megóvni, a békét és közrendet fentartani, a büntető-törvények, a rendeletek és szabályrendeletek megszegését, a véletlenségből vagy bármily természetű mulasztásból eredhető veszélyeket és károkat lehetőleg megakadályozni, a megzavart rendet és békét helyreállítani, az ezek ellen vétőket kitudni, s megfenyítés végett az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak feljelenteni, illetőleg átadni.

2. §.

A magyar királyi csendőrség katonai és fegyelmi tekintetben, továbbá a tiszték és összes csendőrök mindenemű személyi ügyeikben saját előljáróik, felsőbb fokban az 1881. évi III. t.-cz. 8. §-a értelmében a magyar kir. honvédelmi miniszternek, — a közbiztonsági szolgálat teljesi-

tésére és gazdasági ügyekre nézve pedig a magyar királyi belügyministernek vannak alárendelve.

Becsület-ügyekben a csendőr törzs- és főtisztek, valamint a hadapródok a becsületügyi szabályzatnak vannak alárendelve.

3. §.

A csendőrségi őrsök a közcsend, rend és biztonság fentartása érdekében a közigazgatási hatóságok rendelkezésére állanak; a mennyiben az ezen hatóságok által a jelen utasítás értelmében írásban vagy, ha a késedelem veszélylyel jár, szóval kiadott hivatalos felhívásoknak eleget tenni tartoznak a nélkül, hogy a felhívások megbirálásába bocsátkozhatnának.

A sürgős esetekben szóval adott felhívások a csendőrnek mindenkor utólagosan írásban is kiadandók.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van hivatva.

4. §.

A csendőrtisztek az összes közbiztonsági szolgálat kezelése felett az illetékes közigazgatási hatóságokkal és m. kir. bíróságokkal egyetértve örködni, a csendőröknek a közbiztonsági szolgálatban való oktatását és katonai kiképezését vezetni, valamint az őrsökön a katonai rendre (laktanya-rend), továbbá a fegyelemre, öltözködésre és a fegyverzetre, nemkülönben a lovak kezelésére nézve fennálló mindennemű szabályoknak pontos megtartására felügyelni tartoznak.

5. §.

A csendőrség szolgálatát a fennálló utasítások és saját előljárói parancsai szerint, önállóan teljesíti.

A közigazgatási hatóságok a közbiztonság, csend és rendre vonatkozó oly esetekben, midőn nagyobb intézke-

dések válnak szükségessé, — a halasztást nem szenvedő esetek kivételével — az illetékes szárny- illetve szakaszparancsnoksághoz intézik megkereséseiket; egyáltalában ez irányban a hatóságok és a szárny-, valamint szakaszparancsnokságok között a közbiztonsági szolgálat érdekében szakadatlan érintkezés tartandó fenn.

6. §.

A magyar királyi bíróságok és királyi ügyészségek, továbbá az országos fegyintézetek, kerületi börtönök és közvetítő börtön-intézetek igazgatóságai s végre a határ- vám- és veszteg-intézeti hivatalok oly ügyekben, melyek teljesítésére az ő saját örközegeik elégtelenek lennének, jogosultak a csendőrség segédletét írásbeli felszólítással közvetlenül igénybe venni.

Egyéb polgári, pénzügyi, adó- és postahivatalok, katonai vagy honvéd hatóságok és parancsnokságok, valamint községi előljáróságok csendőrségi karhatalmat igénylő megkereséseiket az illetékes közigazgatási hatóságokhoz intézik és csakis akkor tartozik a csendőrség a közvetlenül hozzá intézett írásbeli felszólításra a fennevezett hatóságoknak segínyt nyújtani, ha a késedelem veszélylyel jár.

Ezen felhívásokat az illető hatóságok alapos birálat alá tartoznak venni s kötelesek örködni a felett, hogy a csendőrség fontos közbiztonsági szolgálatától jogtalanul el ne vonassék.

7. §.

A felhívás tartalmáért mindenkor az azt kiadó vagy kiállító hatóság vagy egyén, — a felhívások foganatosi-

tásaért, valamint a törvény és szolgálati utasítás határozványainak pontos megtartásaért pedig az eljáró csendőr felelős.

8. §.

A magyar királyi csendőrök és a csendőrség kötelekébe tartozó személyek, fenytő ügyekben épen ugyanak a katonai törvényeknek és fegyelmi szabályoknak alávetve, mint a tetteges szolgálatban levő honvédek az 1868. évi XL. t.-cz. szerint.

A birói fensőbbbségi jogot minden csendőr és csendőrségi egyén felett a magyar királyi honvéd-főparancsnok gyakorolja, ki azt korlátozással vagy a nélkül, a csendőrkerületi parancsnokokra is ruházhatja.

Csendőrségi személyek birói kihallgatásakor, a felettük tartandó hadtörvényeségi tárgyalások alkalmával, a csendőrség mindig képviselve legyen.

A szabadságvesztéssel járó büntetések végrehajtása a magyar királyi honvédekre nézve fennálló határozatok szerint eszközöltetik.

A fegyelmi eljárás a csendőrökre nézve a honvédségi szolgálati szabályzat első részében foglaltak szerint eszközöltetik; azon korlátozással, hogy a lefokozás fegyelmi úton nem történhetik.

Az említett szabályzat 7. §-a a képviselő-testületekben, egyletekben, gyülekezetekben, tüntetésekben, valamint az időszakai sajtóban való ténykedő részvételt a tiszteknek és a legénységnek is tiltja.

Magától értetik, hogy a szolgálati szabályzat ide vonatkozó határozatai a csendőr-tisztek és a hadapród-tiszthelyettesektől lefelé számító csendőrök részére még inkább mérvadók; a miért ezek a csendőr-tiszteknek nemcsak szigorú személyes alkalmazkodás végett irány-

adóul szolgálnak, hanem őket még ezenfelül arra kötelezik, hogy alárendeltjeiknek bármily idevonatkozó kihágásait erélyesen megakadályozzák s a legénységet ezen tilalom hordereje iránt örösszemlék alkalmával oktassák.

9. §.

Midőn a csendőr a törvényes megtorlás céljából kötelességszerűleg fellép, az illetőt vagy illetőket, mindenek előtt »a törvény nevében« szavakkal szólítja meg.

A szolgálatban levő csendőr felhívásának mindenki különbség nélkül, legyen az akár polgári, akár katonai személy, utólagos panaszlási jogának fentartása mellett, engedelmeskedni tartozik.

10. §.

A csendőr, szolgálatának teljesítése alatt, ugyanazon törvényes jogokkal van felruházva, melyekkel minden katona-őr bir és a törvénynek minden hatósági személyre és polgári avagy katonai örökre kiterjedő külön oltalmában részesül; a miért a csendőrnek minden szóbeli vagy tetteges megsértése és ellenében kifejezett minden veszélyes fenyegetés vagy mindennemű erőszakos ellenszegülés, az érvényben álló polgári vagy katonai bünfenyítő törvények szerint büntettetik; ha pedig a tettes tetteges szolgálatban álló katona vagy honvéd, ellenében a IV. hadi törvényczikk értelmében hadtörvénytől ép úgy járandó el, mintha a tettet őrhelyen álló katonai ör ellen követte volna el.

11. §.

A szolgálatot teljesítő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogositva van :

1. a ki a csendőrt erőszakosan megsérti, vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti;

2. ha a tetten ért gonosztevő vagy alapos gyanúval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás daczára magát önként meg nem adja vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

3. a ki figyelmeztető utasításainak, őt szolgálata teljesítésében meggátlandó, tettelesen ellenszegül;

4. a ki mint veszélyes gonosztevő a csendőrség által letartóztatandó vagy letartóztatás (elfogatás) végett üldöztetik, elfogatik vagy őrizete alá adatik és bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás daczára elfut, — ha visszatartóztatására más mód nem létezik;

5. a ki háború vagy ostromállapot idején magát gyanussá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad.

Ha a fegyvernek a fenn elősorolt esetekben történt alkalmazása folytán, az ellenszegülőnek súlyos testi megsértése vagy halála következett be, nemkülönben a fegyverhasználat más fontosabb eseteiben, kivált ha a csendőr azon alkalommal löfegyverét használta, akkor a tényálladék hadbíróilag, — oly kevésbé fontos esetekben pedig, midőn a csendőrséghez beosztott hadbíró egyéb szolgálati teendői által akadályozva, a helyszínére azonnal ki nem szállhat, a polgári hatóság vagy bírósághoz intézendő megkeresés folytán állapítandó meg.

A tényálladékot megállapító iratok beérkezése után a csendőrkerületi parancsnokság székhelyén a csendőrség ügyeiben eljáró hadbíróon kívül egy, a hadbírónál vagy magasabb, vagy egyenlő rendfokozatú és még egy másik csendőrtisztből bizottság alakítandó.

Ezen bizottság, melynek tárgyalásánál vádlott csendőr személyes jelenléte nem szükséges, a hadbírónak a tényállást egybefoglaló rövid írásbeli előadása és szóbeli

tanácskozás alapján szótöbbséggel határoz az iránt, hogy a csendőr a szolgálati utasításokhoz képest kötelességszerűen járt-e el vagy nem?

Ha ezen határozatban, mely a honvédbiróságoknál divó megszüntetési határozat alakjában szerkesztendő, kimondatik, hogy a csendőr a szolgálati utasítások szerint járt el és a csendőrkerületi parancsnok is hozzájárul ehhez, utóbbi ezt a napiparancsban közzéteszi, minden más esetben pedig a hadtörvényszéki vizsgálatot elrendeli. A belügyminister kívánatára ily ügyek megvizsgálása vegyes bizottság által is eszközölhető.

Ily alkalommal előforduló könnyü testi sértések esetében vagy általában kevésbé fontos esetekben a csendőrkerületi parancsnok az ügyet fegyelmi uton intézi el.

12. §.

A csendőr szolgálatának teljesítésekor jogosult mindenemű közszolgálatban álló közegeknek, különösen a polgári és más őrtestek és ezek tagjainak, nemkülönben községi előljáróknak és a katonai- vagy honvédparancsnokságnak támogatását igénybe venni.

B) A csendőrség szervei tagozása és beosztása.

13. §.

A csendőrkerületi parancsnokságok folyó számmal jelöltetnek meg. (1881. évi III. t.-cz. 2. §.)

Minden csendőrkerületi parancsnokság élén egy törzstiszt áll. A parancsnok mellé még egy törzstiszt vagy rangidősb százados, mint helyettes adatik.

Továbbá minden csendőrségi kerületbe a közigazgatási területi beosztás viszonyai által igényelt kellő számú

százados, főhadnagy, hadnagy, hadapród-tiszthelyettes, gyalog- vagy lovas őrmester, őrsvezető és csendőr osztatik be.

Minden csendőrkerületi parancsnokság több, egy I. vagy II. osztályú százados által vezényelt szárnyra s mindegyik szárny legfeljebb három szakaszra osztatik.

Egy szakasz rendes viszonyok között 12—15 őrsből áll.

A szakaszok alantás tisztek, ideiglenesen hadapród-tiszthelyettesek által vezényeltetnek.

Az őrsök, melyek rendszerint a szolgabirák és kir. bíróságok székhelyein vagy kivételesen összeköttetési és más fontos pontokon állittatnak fel, őrmesterek vagy őrsvezetők parancsnoksága alá vannak helyezve.

A csendőrségi őrsök létszáma a helyi és közbiztonsági viszonyok szüksége szerint állapittatik meg; átlag minden 40—45 négyszög-kilométernyi felügyeleti körletre legalább egy csendőr számittatik.

A III-ik számú csendőrkerületi parancsnokság állományába egy okleveles állatorvos osztatik be, ki ugyan ezen, mint a II-ik és IV-ik sz. csendőrkerületi parancsnokságoknál is, a lovak gyógykezelése és egyéb ide vonatkozó teendők végzésére van hivatva.

14. §.

A csendőrkerületi-parancsnok intézi a csendőrség összes katonai, gazdasági és beligazgatási ügyeit; e célból mellé egy alantás tiszt mint segédtsízt, egy hadbíró, egy számvivő és a csendőrséghez próbaszolgálatra felvett egyének, valamint az altisztek kiképzése céljából egy alantás tiszt mint oktató és a megkivántató segédhivatali személyzet alkalmaztatik.

A magyar kir. csendőrség törzs- és főtisztjei, továbbá tiszthelyettesei és hadapródjai, rendfokozatukhoz képest maguk között külön együttes állományt képeznek.

15. §.

A szárny-, szakasz- és őrsparancsnokságok állomáshelyeit, valamint az egyes őrsök létszámát a csendőrkerületi parancsnokok véleménye alapján a magyar királyi belügyminister állapítja meg.

A csendőrség be- és elosztása a fennebbiek alapján a m. kir. honvédelmi minister által eszközöltetik.

16. §.

Ha a közrend és közbiztonság nagyobb mérvű veszélyben forog és az egyes kerületi parancsnokságok létszáma annak megvédésére és fentartására nem elégséges; nagyobb csendőrségi erő összpontosítása, vagy a szomszédos parancsnokságokból a segédlet előállítása iránt a belügyminister intézkedik.

Ha a közigazgatási hatóságok saját területükön nagyobb csendőrségi erőnek összpontosítását vélnék szükségesnek, akkor általuk ez irányban az illető szakasz, — esetleg szárnyparancsnokságok megkeresendők.

17. §.

Csendőrtisztek és csendőrök beosztásának és állomásának megváltoztatása csakis fontos szolgálati tekintetektől történhetik.

A csendőrkerületi parancsnokoknak és helyetteseiknek

áthelyezése iránt a honvédelmi minister által Ő császári és apostoli királyi felségéhez mindenkor előterjesztés teendő.

Főtisztek áthelyezését egyáltalában, valamint a legénység áthelyezését egyik kerületből a másikba a m. kir. honvédelmi minister, azonban mindenkor a belügy-minister beleegyezésével, intézi.

Egyes csendőrnek az illető parancsnokság körletén belül való áthelyezése iránt a csendőrkerületi parancsnok saját elhatározása vagy a szárnyparancsnok indokolt javaslata folytán intézkedik.

Az áthelyezések azonban a közszolgálat érdekét tekintve, csakis szükség esetén eszközölhetők.

C) A csendőrségi állomány kiegészítése és az abból való kilépés.

18. §.

A csendőrség legénységi állománya az *A.* melléklethez csatolt 1881. évi II. t.-cz. alapján egészítettik ki.

Ezen törvény 1. §-a *b)* pontjában megjelölt és a csendőrséghez jelentkező önkéntesek a csendőrség részére három évre szabályszerűen avattatnak fel; az *a) c) d)* és *e)* pontok szerint felveendő egyének, két tanu által aláírt jogérvényes kötelezőjüknél fogva három évi csendőrségi szolgálatot tartoznak elvállalni.

Ezen kötelezők azoktól is követelendők, kik három évi csendőrségi szolgálati kötelezettségük lejárta után még egy további évre vagy ezentul is a csendőrségben tovább szolgálni óhajtanak.

Megfelelően befejezett hat havi próbaszolgálat után a felvett egyén a csendőrkerületi parancsnok által a fennálló rendszabályok értelmében a csendőrséghez végleg átvétetik.

19. §.

A csendőrségbe való felvételre szükséges, hogy az illető :

1-ször, magyar honos legyen ;

2-szor, feddhetlen erkölcsi magaviselet és megfelelő szellemi képességek mellett, tisztességes és ildomos magatartással birjon ;

3-szor, 20 évnél ifjabb és 40 évnél idősebb ne legyen :

4-szer, nőtlen vagy gyermek nélküli özvegy legyen ;

5-ször, tökéletes hadiszolgálati képesség mellett 163 centiméternyi testmagassággal birjon ;

6-szor, a szolgálati magyar nyelven kívül még azon vidék nyelveinek egyikét is ismerje, melynek területén mint csendőr működni hivatva leend és

7-szer, olvasni, irni és számolni tudjon.

Kiskorúak, kik akár polgári állásból, akár a cs. és kir. közös hadsereg tartalékából, akár pedig a magyar királyi honvédségből a csendőrségbe önként belépni óhajtanak, atyjuk vagy törvényes gyámjuk beleegyezését hiteles alakban bemutatni tartoznak.

A 3. és 4. pontban kitett feltételek alól való felmentést, a csendőrkerületi parancsnok indokolt ajánlata folytán, a honvédelmi minister adhatja meg, vagy erre nézve a csendőrkerületi parancsnokokat is felhatalmazhatja.

20. §.

A csendőrség legénységi állományába való felvétel csakis a legalsóbb rendfokozatban (mint csendőr) történhetik.

21. §.

A próbaszolgálatra felvett csendőrök, a legalább hat heti elméleti oktatás befejezése után, gyakorlati szolgálat-

tételre a szolgálati viszonyokhoz képest a szakasz-állomásokra vagy oly őrsökre osztatnak be, melyek kipróbált altisztek által vezényeltetnek.

Az elméleti oktatásnak és gyakorlati próbaszolgálatnak együtt véve hat hónapot nem szabad meghaladnia s ezen időtartam a csendőrnek, ha véglegesen felvétetik, csendőrségi szolgálati idejébe beszámíttatik.

Oly egyének, a kik a csendőrségnél már szolgáltak és önként kiléptek vagy nyugdíjaztattak, de azután ismét a csendőrséghez felvétetnek, próbaszolgálat alá többé nem vonatnak.

22. §.

Az őrsvezetővé való előléptetés az altiszti vizsga jó eredményétől függ, melyet a törzsnél teljesítendő elméleti oktatás előz meg (lásd a 27. §.).

Valóságos őrmesterré való előléptetésre (szárny-számvevők és törzs-irodai segédmunkások kivételével) rend- szerint csak oly altisztek tarthatnak igényt, kik a csendőrségnél 3 éven túl szolgálnak, őrsöt — legalább két éven át — kifogástalanul vezényeltek, a szakaszparancsnokot helyettesíteni képesek, kiküldetésekre alkalmasak, minden tekintetben megbízhatók s erkölcsileg is teljesen példás magatartással bírnak.

23. §.

A csendőr-tiszti állomány kiegészítettik :

1. A csendőrségi testületből fokozatos tiszti előléptetés által.

2. A szolgálatban kipróbált oly nőtlen altisztekből, a kik jó minősítvény mellett még megfelelő általános műveltséggel is bírván, a csendőr-kerületi parancsnok ajánlata folytán a magyar királyi honvédségi Ludovika-akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamának hallga-

tására vagy a tiszti vizsga letételére bocsáttatnak s a honvédelmi minister által hadapródokká neveztetnek ki és az 1. pont szerint tisztekké léptettetnek elő.

A magyar királyi honvédségi Ludovika-adadémia szabadságolt állományú honvéd-tiszti tanfolyamába, az alább meghatározott feltételek alapján minden évben a tiszti állomány kiegészítésére előreláthatólag szükséges számú csendőr-altiszt vezényeltetik.

Az e célból önként jelentkező és az illető csendőrkerületi parancsnokság részéről társadalmi maguktartásánál és műveltségüknél fogva is alkalmasaknak vélt egyének felől, a G. alatt mellékelt minta szerint »Javaslati beadvány« szerkesztendő és az illetők minősítvényi táblázata, büntetési jegyzőkönyvi kivonata, anyakönyvi lap másolata, a legutóbbi iskolai, esetleg érettségi bizonyítványaikkal felszerelten, minden év október 30-ig a honvédelmi ministerhez felterjesztendő.

A tanfolyam hallgatására, illetőleg a felvételi vizsga letételére berendelendők, a honvédelmi minister által jelöltetnek ki és

a) csak oly egyének hozhatók javaslatba, kik nőtlen állapotúak és előreláthatólag a felvételi feltételeknek megfelelni képesek leendnek.

Azok, kik főgymnasium, főreáliskola vagy ezekkel egyenjogositott más tanintézet eredményes végeztét nem igazolják, felvételi vizsga alá vonatnak, melynek tárgyai:

magyar nyelv;

földrajz;

Magyarország történelme;

mennyiségtan;

természettan; és pedig azon mérvben, mint ezen tantárgyak a középiskolák VIII. osztálya részére meg vannak határozva.

A feltételeknek esetleg meg nem felelő egyének a magyar királyi honvédségi Ludovika-akadémia igazgatósága által azonnal az illetékes csendőr-kerületi parancsnoksághoz visszaküldendők.

b) Mindegyik jelentkezőtől a csendőr-kerületi parancsnokság által térítvény követelendő, melyben az illető magát jogérvényesen kötelezi, hogy azon esetben, ha a magyar kir. honvédségi Ludovika-akadémiába felvétetik és ott az egy évig tartó tanfolyamot bevégezte, elvállalt csendőrségi szolgálati évein felül még egy évet fog a magy. kir. csendőrségnél tettelesen szolgálni; azon esetben pedig, ha mint a követelményeknek meg nem felelő, ezen év letelte előtt távolíttatnék el az intézetből, magát az ezen vezényeltetése következtében a csendőrségi szolgálaton kívül töltött időnek teljes tartama szerint utánpótlásképpen való tetteleges leszolgálására kötelezi;

c) ezen egyének, a mennyiben vezényeltetésük a honvédelmi minister által elrendeltetik, teljes ruházattal, szereléssel és fegyverzettel, valamint menetlevél alapján előlegesen folyósítandó kellő uti előleggel ellátva, aként lesznek utnak indítandók, hogy november 13-án Budapesten a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatóságánál jelentkezhessenek;

d) az intézetben létök alatt csendőrségi illetményeik (esetleges szolgálati pótdíjukat is ide értve) teljes élvezetében maradnak és az illető csendőr-kerületi parancsnokság rendszeresített állományán felül mint számfölöttiek lesznek vezetendők;

e) élelmezési illetményeik minden hó végén a következő hóra előlegesen a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatóságának olyképen küldendők meg, hogy ez a közétkezési költségek levonása után fenmaradó részt minden hó 1-én, 11-én és 21-én akadály nélkül az ille-

tők kezére kifizethesse; ezen csendőrségi egyéneknek különben is magasabb illetményeikre való tekintettel, hallgatói pótdíj nem jár; többi járandóságait illetőleg a csendőrség részére fennálló számviteli utasítások értelmében járandó el;

f) ezen egyének a magyar kir. honvédségi Ludovika-akadémiában létük tartamára, ezen intézet igazgatóságának fegyelmi fenytő hatalma alá helyeztetnek;

g) az ezen tisztképző tanfolyamot eredményesen végzett egyének, a vizsga folytán való bevonulásuk után, a csendőr-kerületi parancsnokság részéről oly szolgálatra alkalmazandók, melynek teljesítése mellett a csendőrtiszti szakvizsgára elkészülhessenek;

h) ezen hallgatók végvizsgájára vonatkozólag a Ludovika-akadémiában működő vizsga-bizottság külön vizsga-jegyzőkönyvet szerkeszt, melynek egyik példánya a honvédelmi ministerhez felterjesztetik; mindegyik csendőr-kerületi parancsnokságnak pedig, az állományába tartozókról, az akadémia igazgatósága által kivonatilag megküldetik, melynek alapján azután a végeredmény az illetők minősítvényi táblázatába iktatandó.

Minden ezen ügyben felmerülő levelezés a m. kir. honvédségi Ludovika-akadémia igazgatósága és a magy. kir. csendőr-kerületi parancsnokságok között, közvetlenül intézendő.

3. Végre a cs. és kir. közös hadseregben szolgáló és a magyar kir. honvédség állományából való alkalmas tisztek beosztása által.

A csendőr-tiszti állás elnyerésére, az előirt szakvizsga letétele mindenkor megkivántatik.

A csendőrségi szakvizsga tárgyai a következők:

A) a politikai közigazgatási hatóságok szervezete és a kir. járásbiróságok és törvényszékek büntető ügyekbeni

hatásköre, de csakis azon mérvben, a mennyiben ezek tudása a csendőrségi szolgálat érdekében szükséges;

B) a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás és az azokban foglalt határozványoknak mily módon való helyes és pontos végrehajtása;

C) a csendőr-kerületi parancsnokság által e célra kijelölendő törvények, rendeletek és a csendőrségi szolgálatra vonatkozó oktatólagos parancsok;

D) a szakasz-, illetőleg a szárny-iroda vezetése;

E) a magyar nyelvben való fogalmazási képesség; erre nézve írásbeli feladatul szolgálhat például a közcsend, rend vagy biztonság megzavarását előidézett oly rendkívüli esemény felőli jelentéstétel, melynek folytán közbelépett csendőrséggel szemben ellenszegülés fordulván elő, a fegyver használata válik szükségessé;

F) a hazai büntető törvények általános ismerete;

G) a katonai büntető törvénynek a katonai bűntények és katonai vétségekről, továbbá az állam hadereje ellen elkövetett bűntényekről szóló része és pedig csakis általánosságban ezen büntethető cselekvények jellegére nézve;

H) az élelmezési, tömeg- és elszállásolási rendszer, valamint az anyakönyvi ügy azon mérv szerint, a mennyiben azt a szárnyparancsnoknak tudnia kell.

A vizsga-bizottság: a csendőr-kerületi parancsnok, a parancsnok-helyettes és a helybeli szárnyparancsnokból áll; továbbá a gazdasági és beligazgatási természetű tárgyak vizsgázása végett a számvivő szintén alkalmazandó.

Az egyes vizsgatárgyak eredményéről két példányban vizsga-jegyzőkönyv szerkesztendő; melynek egyike az írásbeli dolgozattal együtt a honvédelmi ministerhez terjesztendő fel; ezen felterjesztésben a vizsgázottnak a csendőrséghez leendő áthelyezésére vagy az esetleg más csapatoktól próba-szolgálatra beosztott tiszteknek illetékes

csapatjukhoz a próbaszolgalat előtti szolgálati viszonyukba való visszahelyezésükre vonatkozó ajánlat, a vizsga eredményére és egyéb észleletekre alapítva, határozottan fejezendő ki; a vizsga-jegyzőkönyv másik példánya a csendőr-kerületi parancsnokság irattárában őrzendő meg.

A vizsga-jegyzőkönyvben az eredmény csakis »alkalmas« vagy »nem alkalmas« kitételek által fejezendő ki.

Az »alkalmas« általános osztályozat elnyerésére szükséges, hogy a vizsgázott minden egyes tárgyból legalább »jó« és a szolgálati nyelven kívül az illető csendőr-kerületi parancsnokság felügyeleti körletében dívó még egy nyelvre nézve »a szolgálati használatra eléggé bírja« osztályzatot nyerjen.

A 3-ik pont szerint beosztandó tiszték a csendőr-tiszti szakvizsga letételére csakis a hat havi próba-szolgálati idő letelte után bocsáttatnak.

A próba-szolgálati idő a csendőrségbe történt végleges beosztás után, az illetőnek összes szolgálati idejébe beszámítottatik.

24. §.

A csendőr-, törzs- és főtisztéknek, továbbá a hadapródoknak tisztékké, valamint a számvivők előléptetése az 1881. évi III. t.-cz. 9-ik §-a alapján és ennek határozványai szerint történik.

25. §.

Soron kívüli előléptetésnek a csendőrségnél nincs helye.

A törzstiszti előléptetésre tanfolyam hallgatása vagy vizsga letétele nem követeltetik; a törzstiszti előléptetésre vagy csendőr-kerületi parancsnok-helyettesi állásra azonban csak oly századosok tarthatnak igényt, kik általános

képzettségük, társadalmi műveltségük és kiterjedt szolgálati ismereteik, valamint szellemi képességüknél fogva egy csendőr-kerületi parancsnokság vezetésére teljesen alkalmasak.

Egyébiránt a honvéd-tisztek és altisztek előléptetésére és rangmeghatározására fennálló szabályok a csendőrségre nézve is általában mérvadók.

26. §.

A tiszthelyetteseket a honvédelmi minister a belügy-ministerrel egyetértőleg a csendőr-hadapródok közül nevezi ki, de megkivántatik, hogy a tiszthelyettesé kinevezendő, a közbiztonsági szolgálat teljesítésében legalább is egy évet tényleg szolgáljon.

A hadapródok mindig az általuk különben viselt valószínűs rendfokozat rendszeresített állományába foglaltatnak be, míg a hadapród-tiszthelyettesek az összes rendszeresített állományra számítanak.

27. §.

A csendőr-altiszti létszámban beálló fogyatékek kiegészítése céljából a csendőr-kerületi parancsnokság állomáshelyén évenként hat hónapig tartó altiszti iskola állittatik össze, melybe csak nőtlen csendőrök vezényelhetők.

Az altiszti tanonczok számát a csendőr-kerületi parancsnok a szükséghez képest határozza meg.

Ezen iskolában a vizsgák, a csendőr-kerületi parancsnok vagy helyettesének elnöklete alatt, a törzs állomáshelyén levő szárnyparancsnok, oktatótiszt és számvivőből álló bizottság által tartatnak meg és tárgyai a következők:

a) a magyar nyelv;

b) iránytan. a mennyiben ez az őrsparancsnok szol-

gálati ügykörének megfelelő fogalmazási képességéhez megkívánható;

c) számtan (négy alapművelet és törtek);

d) a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás és az ebben foglalt s különösen a közbiztonsági szolgálat teljesítésére vonatkozó határozványok végrehajtási módja;

e) a csendőr-kerületi parancsnokság által közölt törvények, rendeletek és oktató természetű parancsok, melyek a csendőrségi szolgálatra vonatkoznak;

f) az őrsiroda vezetése;

g) a csendőrségnél használatban levő lőfegyver szerkezetéről, kezeléséről, jókarban tartásáról és megvizsgálásáról szóló utasítás;

h) a csendőrség közigazgatásának alapelvei, de csak az őrsparancsnok ügykörének megfelelőleg szükséges terjedelemben;

i) a szolgálati szabályzat I. és III. része és

k) a gyakorlati (gyalogság részére és a lovasoknál a lovassági is) szabályzat I. része, de úgy az *i)* mint a *k)* alatt említett szabályoknak csakis azon szakaszaira és pontjaira való szoritkozással, melyeknek tudása a csendőr-altiszt részére szükséges.

A vizsga eredménye egy e végre szerkesztendő vizsga-jegyzőkönyvbe iktatandó, melynek utolsó rovatai: »őrsvezetővé leendő előléptetésre alkalmas« vagy »egyelőre nem alkalmas« kifejezéssel megfelelően kitöltendő; a vizsga-bizottsági tagok sajátkezű aláírásával lezárt vizsgajegyzőkönyv a vizsgázottak fogalmazási képességét feltűntető írásbeli dolgozataikkal együtt, a csendőr-kerületi parancsnokságnál megőrzendő, az illető szárnyparancsnokságok pedig a vizsga eredménye felől értesítendő;

Az előléptetésre való alkalmasság azon feltételhez van kötve, hogy a vizsga eredménye úgy a fogalmazási

képességre, mint a többi tantárgyakra nézve is legalább »elégéséges« legyen.

A tanfolyam ismétlése az illetőnek kérelme folytán, de csakis méltánylást érdemlő körülmények esetén és legalább hat havi időköz lejártá után, a csendőr-kerületi parancsnok által megengedhető.

A vizsgázott altiszt-jelöltek, üresedés nem létében, címzetes őrsvezetők névezendők ki és mint az őrsparancsnokok helyettesei alkalmazandók.

Az őrsvezetői vizsgához egyáltalában a gyakorlati közbiztonsági szolgálatban bebizonyított jártasság, megfelelő szolgálat után és csakis oly egyének bocsáthatók, kik kifogástalan minősítvény mellett tiszta és higgadt jellemmel bírnak.

28. §.

Tisztek és csendőrök a testületbe való beléptükkor, és pedig már a próba-szolgálatra való felvételük alkalmával, a B. melléklet szerint fogalmazott csendőrségi szolgálati esküt teszik le.

Ezen esküt a törzs- és főtisztek a csendőr-kerületi parancsnok előtt egy csendőr-tiszt jelenlétében teszik le; a csendőröket a szárny- vagy szakaszparancsnok két csendőrségi altiszt vagy csendőrnek, mint tanúnak, jelenlétében esketi fel.

Az illetők a mellett, hogy az esküt élőszóval elmondják, annak leirt szövegét még sajátkezűleg is aláírni tartoznak; ezen bizottságilag megerősített okmány a törzs- és főtisztekre, tiszthelyettesekre és hadapródokra nézve a csendőr-kerületi parancsnokságnál, a csendőrökre nézve pedig — az őrmestertől lefelé — az illető szárnyparancsnokságnál őrzendő meg.

29. §.

A csendőr-tisztek a cs. és kir. közös hadsereg és ugy az osztrák, mint a magyar honvédség katonai állománybeli (Combattans) tisztjeivel rangban egyenlők; szintén egyenlők a csendőrség altisztjei is a cs. és kir. közös hadsereg és mindkét honvédség altisztjeivel.

Minden csendőr tizedesi rendfokozattal bir (lásd 1883-ik évi Rendeleti Közlöny 2. számában; 1883. évi január hó 17-én 7379/I. szám alatt kibocsátott körrendeletet).

30. §.

I. A csendőr-tiszteknek a csendőrségből való kilépése a m. kir. honvéd-tisztekre nézve fennálló szabályok szerint történik.

II. A csendőrségi legénység elbocsáttatik:

1-ör: a próba-szolgalat alatt, ha az illető a csendőrségi szolgálatra alkalmasnak nem találtatik;

2-or: ha oly családi viszonyok forognak fenn, melyek az elbocsátás tekintetéből méltánylást érdemelnek;

3-or: a csendőrségi szolgálati kötelezettség betöltése után, ha az illető csendőr maga kéri elbocsáttatását; valamint ha nem is kéri elbocsáttatását a letelt szolgálati kötelezettség után, de megtartása nincs a szolgalat érdekében;

4-er: bekövetkezett testi fogyatkozás esetében, felülvizsgálat útján;

5-ör: azon esetben, ha a csendőrség szervezetének megváltoztatása a legénység létszámának leszállítását szükségessé teszi.

III. A csendőrségi legénység eltávolittatik:

1-ör: hadtörvényszéki ítélet következtében: oly bün-

tény vagy vétség elkövetése miatt, mely az altisztnél a törvény értelmében lefokozással van egybekötve;

2-or: fegyelmi eljárás folytán: javithatlan iszákosság, nemkülönben oly botrányos életmód miatt, melynek következtében az illető a csendőrségi szolgálatra nézve megbizhatlanná válik; előre bocsátott ismételt megintések és fenytések daczára bebizonyult javithatlanság és szolgálati hanyagság s egyáltalában oly hibában való megrögzöttség miatt, mely a hadtörvényszéki eljárás alá nem tartozik ugyan, de az illetőt a csendőrségi szolgálatra alkalmatlanná teszi.

Az 1. és 3. pont alatt foglalt esetben az elbocsátásra nézve a csendőr-kerületi parancsnok határoz, a 4. pont alatt foglalt esetben a felülvizsgálati és egyéb ide vonatkozó szabályok szerint történik az eljárás; a 2-ik és az eltávolításra vonatkozó szintén 2-ik pontok alatt említett esetekben a csendőr-kerületi parancsnokság indokolt és az illetőnek anyakönyvi lap másolatával, büntetési jegyzőkönyvi kivonatával és minősítvényi táblázatával felszerelt véleménye folytán, a honvédelmi minister dönt; az elbocsátásra vonatkozó 5. pontban érintett esetben a belügy-ministerrel egyetértve, szintén a honvédelmi minister intézkedik.

Ha a fenti pontokban jelzett egyének még védkötelesek, illetékes csapattestükhöz helyezendők át, különben pedig végelbocsátási okmánynyal vagy igazolványnyal láttatnak el.

31. §.

Tizennégy napot meg nem haladó szabadságot a csendőr-kerületi parancsnokoknak a m. kir. honvédelmi minister, a többi tiszteknek a csendőr-kerületi parancsnok engedélyez.

Tizennégy napon túl terjedő minden szabadságot a honvédelmi minister — a belügyministerrel egyetértőleg — engedélyez.

Egyebekben a honvéd törzs- és főtisztek részére fennálló szabadságot szabályok érvényesek.

A csendőrségi legénység szabadságolására nézve a következők mérvadók:

1. Meg nem határozott időtartamra és behívásig való szabadságolások csakis létszám-leszállítás esetén engedhetők meg; mire nézve esetről-esetre külön intézkedések fognak kiadatni.

2. Ha oly családi viszonyok forognak fenn, melyek méltánylást érdemelnek és melyek tárgyalása a 30-ik §. 2-ik pontja értelmében folyamatba tétetett, a szabadság megadására nézve a csendőr-kerületi parancsnokság indokolt felterjesztése folytán a honvédelmi minister határoz.

3. Csendőrségi legénységnek rövid időre való szabadságolása családi ügyekben és magánügyek rendezésére, súlyos betegség utáni üdülés céljából, utóbbi esetben csakis a beadványhoz csatolandó orvosi vélemény alapján, végre próba-szolgalat vagy az 1873-ik évi II. t.-cz. szerinti gyakorlat teljesítése céljából engedélyezhető.

Az utóbbi célból szabadságoltaknak s a nők családjainak is, a szabadságolás helyére való utazásra a szokásos utazási eszközökre is van igényük (lásd: honv. Illeték-szabályzat 45. §. 3. pont 4. bekezdését).

Ily célból szabadságolt altisztek és csendőröknek szabadságolásuk helyén való beszállásolására nézve az 1882. évi »Rendeleti közlöny« 3. számában közzétett 50,958/IV. 1881. számú honvédelmi ministeri körrendelet értelmében járandó el.

A csendőrségi legénységnek szabadság és szabadsághosszabbítás az osztrák-magyar monarchia határain belül engedélyeztetik:

a) a szakaszparancsnok által, a szakaszbeli tiszthelyettestől lefelé számító legénységnek öt napig terjedő időtartamra;

b) a szárnyparancsnok által, a szárnybeli tiszthelyettestől lefelé számító legénységnek nyolcz napig terjedő tartamra; mind a két esetben illetmény-élvezet mellett.

Az a) és b) pontok szerint engedélyezett szabadságokra nézve a szakasz- és szárnyparancsnokok által hosszabbítás nem adható; megbetegedés esetén általában a 6. és 9-ik pontokban foglaltakhoz kell alkalmazkodni és a csendőr-kerületi parancsnokságnak jelentést tenni.

c) a csendőr-kerületi parancsnokság által, a tiszthelyettestől lefelé számító legénységnek, családi és különben tekintetre méltó magánügyekben, az osztrák-magyar monarchia határain belül négy hét, azaz 28 nap tartamára; ennél fogva az eredetileg az a) és b) pontok szerint engedélyezett szabadságoknak négy hét tartamra hosszabbítása is.

A szabadságolt minden illetményeinek élvezetében marad és a szabadságidő első felére járó illetményeket a szabadság megkezdésekor előlegesen, a hátra levő szabadsági időre járókat pedig bevonulásakor kapja, ha az annak idején történend (lásd a 4-ik pontot).

A napontai 5 krajczárból álló lóápolási díj, a lóápolásra visszatartatik.

A tömeg-átalány minden szabadságolási esetben levonás nélkül jár.

d) a honvédelmi minister által négy hetet meghaladó bármily nemű magánügyekbeni szabadság és pedig nyolcz hétig bezárólag, illetmény-élvezettel; továbbá a c) és d) pontok szerint engedélyezett minden szabadságnak összesen tizenkét hétre, azaz 84 napra ter-

jedő meghosszabbítása; mely esetben azonban a kilencedik hét kezdetével, azaz a szabadság 57-ik napjával, a szabadságolt minden illetményei (a tömeg-átalány, a netaáni érem- vagy jelvény-pótdíj és a lóápolási díj kivételével) a kincstár javára esnek.

Ily szabadság-hosszabbítási kérelmek azonban csakis tekintetre méltó esetekben terjeszthetők fel a honvédelmi ministerhez.

Az 1873-ik évi II. t.-cz. értelmében való fizetés nélküli próba-szolgalat vagy gyakorlat céljából adandó szabadságolások mindennemű illetmények élvezete mellett, legfeljebb hat hó tartamára engedélyezhetők; s az illetmények ily esetekben havonként előlegesen fizetendők, a hatodik hó utolsó napjával pedig, ha az illető idejekorán be nem vonul, a csendőrkerületi parancsnokság által beszüntetendők, ha az ekként szabadságolt egyén befejezett próba-szolgalat vagy gyakorlat folytán végleges polgári alkalmazást nyer, az eskü letétele napjával a csendőrkerületi parancsnokságnál fogyatékbá veendő, ellenben oly altisztek és csendőrök, kik a közszolgálatra igényt nyújtó igazolványnyal vannak ellátva, ily szolgálati alkalmazásnak ideiglenes elnyerhetése esetén a tényálladék kifejtése mellett, nyilvántartás céljából illetékes honvédszászlóaljukhoz helyezendők át.

Vége a külföldre való szabadságok, tartamukra való tekintet nélkül.

4. A szabadság igazolatlan túllépése a túllépett időre és az engedélyezve volt szabadság féltartamára járó illetmények elvesztét, s a körülményekhez képest még az illetőnek megfenyítését is maga után vonja.

A szabadság a szabadságoltnak állomáshelyéből való elindulási napjával kezdődik; ha tehát például egy csendőr négyheti szabadságot nyert, az elindulás napjától számítva

a 29-ik napon tartozik az őrs reggeli kihallgatásánál mint bevonult jelentkezni.

5. Családi és egyéb magánügyekben ugyanazon egyénnek két egymásutáni következő évben szabadság rendszerint nem engedhető. Ily szabadság tehát kivételesen csak indokolt sürgősség és az ügy halaszthatlansága esetén, s akkor is csak illetményélvezet nélkül engedhető s ilyféle kérelmek fölött a csendőrkerületi-parancsnokság indokolt fölterjesztése alapján a honvédelmi minister határoz.

A szakasz- és szárnyparancsnokok által a 3. pont szerint 8 napi tartamig engedélyezett szabadságok azonban ekkor nem jönnek tekintetbe.

6. Ha valamely altisztnek vagy csendőrnek huzamosb kórházi gyógykezelése folytán, vagy egyáltalán bármily betegségből való üdülés céljából a szabadságolás orvosiilag ajánltatik, az ide vonatkozó honvéd- vagy katonaorvosi bizonyítvány alapján, a csendőrkerületi-parancsnokság részéről ily célból való szabadság hat (6) hét tartamáig engedélyezhető.

Hosszabb szabadság adását, valamint üdülés céljából hat hétre nyert szabadságnak meghosszabbítását a honvédelmi minister engedélyezi és a csendőrkerületi-parancsnokság indokolt javaslata alapján tizenkét (12) hét tartamáig terjesztheti ki, feltéve: hogy a beadványhoz csatolandó honvéd- vagy katonaorvosi bizonyítványban ugy a szabadság szüksége, valamint az illető felgyógyulására való remény ki van fejezve.

Ezen orvosi bizonyítvány csak azon esetben állíttathatik ki hatósági orvos által, ha a szabadságolási helyen vagy annak közelében honvéd- vagy katonaorvos nincsen, mely esetben azonban a bizonyítvány a szakasz- vagy szárnyparancsnok állomáshelyén esetleg levő honvéd-

vagy katonaeorvos által láttamozandó vagy véleményezendő.

Az ilyképen üdülés céljából szabadságolt legénység teljes illetménye élvezetében marad és félhavasokint előre azokkal ellátandó.

Ha ily egyén azonban a tizenkettedik hét elteltével is még mindig szolgálatképtelen maradna, felülvizsgálatra állítandó és irányában az ide vonatkozó szabályok szerinti járandó el.

7. Ha valamely altiszt vagy csendőr orvosilag gyógyfürdő-használatra hozatik javaslatba, az orvosi bizonyítvánnyal felszerelt ide vonatkozó névjegyzék a honvédelmi miniszterhez közvetlenül terjesztendő fel.

Oly gyógyhelyeken, hol katonai kórházak léteznek, az altisztek és csendőrök kórházi ellátásban részesülnek; a hol azonban katonai kórház nincsen, ott meghatározott ártérités mellett a fürdőt használó legénység számára rendszeresített ellátást nyernek.

A gyógy-, illetve ellátási költségeket az altiszt, vagy csendőr, miután illetményei teljes élvezetében marad, sajátjából tartozik fedezni; s csak azon esetben, ha ezen ellátási költségek az illetőnek a netaláni szolgálati vagy egyéb pótdíj betudásával való összes illetményei összegét meghaladná — számíthatók fel — az ide vonatkozó számla csatolása mellett — a csendőrségi javadalmazás terhére.

Ellenben az utazási költségek és pedig úgy az oda-, mint a visszautazás után felmerülők is, a csendőrségi javadalmazás terhére számolandók el.

8. Csendőr-altiszteknek és csendőröknek külföldre szóló szabadság és e célból útlevel iránti kérelmeik, 20 kr. bélyeg- és kiállítási díjjal, valamint pontos személyleirással ellátva, a honvédelmi miniszterhez terjesztendők fel.

Ily kérelmek fölötti határozathozatalnál elvül szol-

gál, hogy a tiszthelyettestől lefelé számító egyének közül külföldre szóló szabadság csak olyanoknak engedélyeztetik, kik jó minősítvényük folytán maguknak előjáróik bizalmát megszerezték, minek folytán a csendőrkerületi-parancsnokság ily kérelmek felterjesztésekor utóbbi tekintetben határozottan tartozik nyilatkozni.

Az egyenruhának külföldön való viselésére nézve az 1881-ik évi 17-ik számú Rendeleti-Közlönyben közzétett 1881. évi július 27 én 3640./eln. szám alatt kelt körrendelet figyelemmel tartandó.

9. Azon esetben, ha magánügyben engedélyezett szabadságon levő altiszt, vagy csendőr megbetegszik, általában a 6-ik pontban foglalt határozmányok mérvadóak, — s akkor az illető csendőrkerületi parancsnokságok egymással érintkezésbe lépjenek; de ha a beteg szállítható, orvosi gyógykezelés céljából a legközelebbi katonai, vagy ennek nagy távolsága esetén, a polgári kórházba átadandó, s ő kórházi ellátásba lépte napjától kezdve, mint a »jelenléti létszámhoz tartozó« tekintetik.

10. Valamely altisztnek vagy csendőrnek bármily oknál fogva 14 napot meghaladó tartamra más csendőr-kerületi parancsnokságba való szabadságolása felől, az illető csendőr-kerületi parancsnokság a szabadság helye és tartama közlése mellett értesítendő, hogy ez a szabadságoltnak idejekorán való bevonulását a legközelebb fekvő csendőrségi őrs által felügyeltethesse és ide vonatkozólag, valamint netán előfordulható egyéb eshetőségek tekintetéből megfelelően intézkedhessék.

A szabadságolt azon csendőrségi őrsnél, melynek körletében szabadságolási helye fekszik, jelentkezni és szabadsági igazolványát láttamozás céljából az őrsparancsnoknak bemutatni tartozik.

Ha a szabadságolás helye az őrstől távolabb esik,

ezen jelentkezés írásban, posta útján eszközölhető; a postabér költségeit a szabadságolt viseli.

11. A szabadságolási és szabadságolás hosszabbítási kérelmek felől — a H. illetőleg I. minta szerint — beadványok szerkesztendőek, melyek esetleg a megkivántató mellékletekkel felszerelendőek; bekisérő jelentés a beadványhoz csak az esetben készítendő, hogy ha valami különös események forognának fenn, különben maga a beadvány elégséges.

12. A szakasz- és szárnyparancsnokságok által szabadságolt altisztek és csendőröknek »Szabadság-jegy«, a csendőr-kerületi parancsnokságok, vagy a honvédelmi minister által engedélyezett szabadságot élvezőknek pedig »Szabadsági igazolvány« bélyegmentesen adatik. Az ide vonatkozó minták K. és L. alatt mellékelvék.

13. Huzamosb szabadságra elinduló, vagy onnan bevonuló altisztek és csendőrök egészségi állapotukra nézve orvosilag megvizsgálandók, és az orvosi lelet a szabadsági igazolványra vezetendő.

14. Próbaszolgálatot teljesítők szabadságolása rendszerint meg nem engedhető; a csendőr-kerületi parancsnokság próba-csendőrnek csakis hatóságilag beigazolt sürgős családi ügyekben legfeljebb 14 napi szabadságot engedélyezhet.

Megbetegedett próba-csendőrök kórházban orvosilag gyógykezelendőek, s ha a kórjelek gyors felgyógyulásra nem nyujtanak reményt vagy az illetők további szolgálatképességét kétségessé teszik, illetékes csapattestükhöz visszahelyezendőek.

15. Magánügyekben stb. való szabadság engedélyezésekor nemcsak a szabadságot kérők, de kiváltképen még a szolgálat érdekei is lelkiismeretesen szem előtt tartandók és a kérésnek csak akkor adható hely, ha az ellen szolgálati akadály nem forog fenn.